

Volební program pro oblast vzdělávání a školství Piráti a STAN

Silné stránky, pozitiva a dobrá praxe programu?

- Program koalice Pirátů a STAN nabízí **inovativní pojetí vymezení problémů, vize, cílů, opatření, již realizovaných kroků či často kladených otázek.**
- Hlavní vize, cíle a opatření navazují a částečně i konkretizují cíle a opatření národní vzdělávací politiky (především Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+).
- **Mezi nejkompexněji uchopené oblasti patří proměna cílů, rozsahu a obsahu vzdělávání, včetně představ o cestách k implementaci.**
- **Podobně komplexní jsou i opatření věnované rovným příležitostem ve vzdělávání se zaměřením na sociálně znevýhodněné oblasti, lokality či školy.**
- Další podrobné cíle a opatření nabízí program v otázce správy a vedení vzdělávací soustavy či snižování administrativní a další nepedagogické zátěže škol a digitalizace.
- Konkrétní představu má koalice i o **proměně středního vzdělávání, jednotné přijímací zkoušky a budoucnosti „státní maturity“ („Připravíme a předložíme k veřejné diskusi návrh na zrušení ‚státní maturity‘ a její nahrazení zkouškou ze zvládnutí středoškolského minima.“).**

Příležitosti pro zlepšení?

- V rámci programu není zohledněna otázka plánu pro řešení důsledků mimořádného období uzavření škol z důvodu epidemie Covid-19.
- V programu více či méně **absentuje pokrytí oblasti neformálního vzdělávání (mimo oblast sportu, která má samostatnou kapitolu programu).**

Zdroj:

<https://www.piratiastarostove.cz/program/resort/skolstvi-mladez-a-telovychova/>
<https://www.piratiastarostove.cz/program/resort/prace-a-socialni-veci/>
<https://www.piratiastarostove.cz/program/plan/moderni-ekonomika/>

Vybraná sledovaná témata vzdělávací politiky, oblasti a úrovně vzdělávacího systému prizmatem konkrétních relevantních částí či bodů volebního programu¹

Kontinuita vzdělávací politiky

- Vymezení problému: *Každé třetí dítě chodí do školy nerado. Výuka se nedostatečně soustředí na praktické využití znalostí. V některých předmětech se zaměřuje především na přípravu k testům. Převažuje výuka, při které jsou děti pasivními příjemci informací.*
- Vize: *Vzdělávání umožní každému získat znalosti, dovednosti a postoje potřebné pro osobnostní rozvoj a uplatnění v životě. Výuka bude vycházet ze současných odborných poznatků, bude motivující a aktivizující. Testování bude ověřovat pochopení probírané látky a využití znalostí v praxi.*
- Vymezení problému: *Mezi školami jsou výrazné rozdíly v kvalitě výuky. Přílišná administrativa brzdí jejich rozvoj. Systém pro profesní rozvoj pedagogů nezaručuje kvalitu programů, odborný růst učitelů má nevyužitý potenciál. V některých regionech je nedostatek míst v základních školách.*
- Vize: *O učitelské povolání je zájem. Učitelé i ředitelé škol se průběžně profesně rozvíjejí. Mají k dispozici pestrou nabídku kvalitních vzdělávacích programů a prostor a čas na vzdělávání a sdílení svých zkušeností. Školy všem poskytují kvalitní vzdělávání, nejsou zatíženy byrokracií.*

Komentář: Dílčí strukturace problémů, cíle, opatření programu přímo navazují, popř. odkazují na strategické cíle národní vzdělávací politiky – především Strategii vzdělávací politiky ČR do roku 2030+. V rámci aktivit dokument hovoří o aktivním podílu na přípravě relevantních dokumentů (např. „V souvislosti s modernizací obsahu jsme uplatňovali připomínky při přípravě strategických dokumentů stanovujících cíle a priority vzdělávací politiky - Národní program reforem, Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR 2019–2023, Strategie vzdělávací politiky do roku 2030+.“).

Cíle a obsah vzdělávání

- *Zajistíme, aby škola naučila každého žáka minimálně to, co bude určitě potřebovat: rozumět běžným textům, srozumitelně a přesvědčivě mluvit a psát, ovládat pro život potřebnou matematiku, rozumět běžným přírodním jevům a umět je využívat. Dále znát obvyklé a užitečné vědomosti i v dalších předmětech, umět se správně rozhodovat, kriticky hodnotit informace, řešit praktické problémy. Nadto škola nabídne každému žákovi možnost rozvíjet jeho další nadání a zájmy.*

Komplexní specifikaci cílů a opatření je možné najít v části programu „Na co se nás často ptáte“: <https://www.piratiastarostove.cz/program/vyuka-zaky-pripravi-na-zivot-a-bude-je-bavit/>).

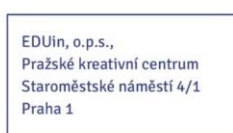
¹ Zařazení částí programů či bodů (opatření) nemusí být komplexní, přičemž některé se mohou překrývat, popř. mohou být zařazené do více oblastí.

EDUin

- *Vydeme ze zahraničních příkladů dobré praxe. Do přípravy návrhu zapojíme odborníky, školy i zaměstnavatele.*
- *Zajistíme metodickou podporu školám a poskytneme jim čas na přípravu a zavedení změn do praxe.*
- *Podpoříme vznik nových učebních materiálů.*
- *Napomůžeme ke sdílení dobré praxe mezi školami. Vytvoříme podmínky pro spolupráci škol včetně zajištění hospitací, náslechnů, zapojení do výuky u kolegů*
- *z jiných škol, sdílení personálních kapacit, učebních prostor, zázemí škol apod.*
- *Připravíme návrh na hodnocení kvality škol, který zohlední i jejich sebehodnocení a zpětnou vazbu žáků a jejich rodičů, na které navazuje upřesnění: „Rozhodně nechceme sestavovat žebříčky jednotlivých škol. Celý systém by měl umožnit především škole samotné vyhodnotit si, co jsou její přednosti a kde je potenciál pro zlepšení. Zároveň by měl poskytnout relevantní data zřizovatelům, aby měli možnost poznat, jakou podporu jejich školy potřebují. A v neposlední řadě musí poskytnout dostatek informací pro rodiče, aby si se školou mohli poskytovat vzájemnou zpětnou vazbu. Při přípravě systému se budeme inspirovat příklady dobré praxe ze zahraničí a počítáme se zapojením zahraničních expertů, kteří se budou podílet na tvorbě koncepcí i jejich evaluaci.“*
- *Posílíme pedagogický výzkum, jenž pomůže vyhodnotit efekt inovativních postupů a usnadní tvorbu návrhů a doporučení. Vydeme z ověřené zahraniční praxe.*
- *Podpoříme sdílení inovací a dobré praxe mezi školami.*
- *Razantně posílíme podnikatelské vzdělání pro žáky středních a vysokých škol s akcentem na umění spolupráce, komunikaci, kreativitu a kritické myšlení.*

Řešení nerovností v přístupu a podmínkách vzdělávání

- *Zjistíme, co brání přístupu ke vzdělávání, a navrheme kroky pro odstranění bariér.*
- *Posílíme důraz na poskytování zpětné vazby žákům ve výuce tak, aby byl v maximální možné míře rozvíjen potenciál každého žáka.*
- *Podpoříme tvorbu a rozvoj didaktických postupů, které umožní vzdělávání různorodých kolektivů.*
- *Na řešení sociálních problémů na místní úrovni zajistíme finanční a metodickou podporu obcím a školám.*
- *Zajistíme dostupnost všech stupňů vzdělávání pro děti ohrožené školním neúspěchem. Počínaje včasnou podporou rodin od předškolní přípravy přes pomůcky a doučování zajištěné školou, obědy a svačiny ve školkách a školách, účast chudých dětí na kroužcích a zájmových aktivitách až po zajištění stipendií po dobu studia středních a vysokých škol.*
- *Zohledníme náročnost práce v strukturálně postižených lokalitách ve financování škol.*

EDUin

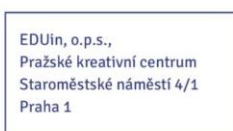
- *Sestavíme podpůrné týmy založené na přístupu case managementu. Budou pracovat s rodinami znevýhodněných dětí a mezioborově propojí školy a pracovníky sociálních služeb, zdravotnictví a neziskových organizací.*

Stabilizace a rozvoj učitelské a ředitelské profese

- *Navrhne systém profesního růstu s cílem podpořit celoživotní vzdělávání. Propojíme ho se systémem odměňování. Do přípravy zapojíme lidi z praxe.*
- *Rozšíříme nabídku online vzdělávání, semestrálních kurzů a dlouhodobějších programů, které mají z hlediska profesního rozvoje vyšší přidanou hodnotu.*
- *Připravíme nástroje pro průběžné vyhodnocování kvality nabízených programů.*
- *Změny budeme prosazovat nejen v závazných učebních dokumentech (RVP), ale i v rámci přípravy budoucích učitelů na fakultách a během jejich dalšího profesního rozvoje. Dále v metodickém působení, v hodnocení výuky i při schvalování výukových materiálů tak, aby se co nejdříve projevy v samotné výuce.*
- *Podpoříme pravidelné supervize a možnosti seberozvoje pro učitele ve strukturálně vyloučených regionech.*

Zajištění financování vzdělávacího systému

- *Naše školství je dlouhodobě podfinancované. Chceme, aby se výdaje na vzdělávání zvýšily alespoň na 5 procent HDP, což je obvyklé u vyspělých států. Tím se zvýší atraktivita učitelské profese, budou zajištěny prostředky na profesní rozvoj učitelů a posílení technické úrovně škol.*
- *Již realizované kroky:*
 - *Zpracovali jsme návrh k novele zákona o pedagogických pracovnících, který by navázal plat pedagogů na průměrnou mzdu s cílem dosáhnout minimálně 130 procent její výše. Návrh obsahoval systém valorizace, urychlení nárůstu platu v prvních 10 letech praxe, navýšení platů v předškolním vzdělávání.*
- *Již realizované kroky:*
 - *Vyvolali jsme jednání Sněmovny k naplnění Usnesení PSP č. 66 o navyšování platů.*
 - *Navrhli jsme navazující usnesení ohledně dalšího navyšování platů učitelů a ostatních pedagogických pracovníků.*
 - *Zpracovali jsme návrh k novele zákona o pedagogických pracovnících, který by navázal plat pedagogů na průměrnou mzdu s cílem dosáhnout minimálně 130 procent její výše. Návrh obsahoval systém valorizace, urychlení nárůstu platu v prvních 10 letech praxe, navýšení platů v předškolním vzdělávání.*
 - *Připravili jsme pozměňovací návrh k novele zákona o pedagogických pracovnících s cílem zachovat akreditační podmínky vzdělávacích programů pro jejich další profesní rozvoj,*

EDUin

aby nedošlo ke kompletnímu rozvolnění požadavků na kvalitu nabízených programů.

- Tento požadavek jsme rovněž uplatnili v rámci připomínek ke Strategii vzdělávací politiky do roku 2030+.

Řešení situace „po Covid-19“, kompenzace nerovností a ztrát

- Není specificky zohledněno.

Infrastruktura (podmínky vzdělávání)

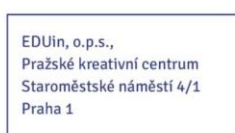
- Vyčleníme část peněz na zkvalitnění prostorových podmínek, navyšování kapacit či budování nových základních škol tam, kde nabídka není dostatečná.
- Předpokládáme, že ze státního rozpočtu by na investice do vzdělávací infrastruktury byly na počátku určeny nejméně 2 miliardy korun ročně. Později by se tato částka upravila podle vývoje situace.

Upřesnění bodu: „Například počet obyvatel Středočeského kraje se za posledních 20 let zvýšil přibližně o 300 000 (viz ČSÚ), z toho asi desetinu tvoří počet dětí školou povinných (viz ČSÚ). To znamená, že ve Středočeském kraji za posledních 20 let vzrostla potřeba míst v základních školách přibližně o 30 000. Tato potřeba byla zčásti uspokojena dosud volnými místy ve školách, zčásti i výstavbou nových škol a dostavbami či nástavbami škol stávajících. Ale stále je nutné zajistit nejméně 10 000 nových míst v základních školách, tj. investice řádově 10 miliard korun. Počet obyvatel kraje poroste i nadále a investice do školské infrastruktury s tím musí počítat. Obdobné problémy bude třeba řešit i v okolí jiných velkých měst, kde roste počet obyvatel. Kromě staveb nových budov je samozřejmě nutná i rekonstrukce stávajících školních areálů, aby jejich vnitřní i venkovní prostory odpovídaly technickým a ekologickým standardům a moderním vzdělávacím potřebám. Všechny tyto investice by měly být finančně podpořeny ze státního rozpočtu podle zákonem daných pravidel.“

Správa a vedení vzdělávací soustavy, snižování administrativní a další nepedagogické zátěže škol, digitalizace, střední článek

- Přezkoumáme, zda jsou všechny informace, které jsou po školách požadovány, skutečně užitečné. Ty, které nejsou, nebudeme požadovat.
- Školy dostanou k dispozici aplikace, které připraví data v požadovaném formátu k odeslání (z matriky, účetnictví).

Upřesnění bodů: „Proto chceme, aby školy vedly pouze primární evidenci dat, tj. např. účetnictví, školskou matriku, inventarizaci apod. Tato data budou vedena v jednotném formátu a ředitelé budou mít k dispozici aplikace, které tento formát dokážou přečíst a automaticky zpracovat nejen do podoby statistických hlášení, ale i do přehledných informací zveřejňovaných pro rodiče a širší veřejnost. Takto automaticky připravené soubory ředitel už

EDUin

jen prohlédne a schválí jejich odeslání. Nikdo nebude muset „vyplňovat formuláře“. Zároveň se zaměříme na identifikaci a odstranění duplicitních údajů požadovaných po školách a zasadíme se o propojení informačních systémů na úrovni ministerstva, zřizovatelů a škol.”

- *Zpřístupníme odborné analýzy a výsledky výzkumů. Umožníme propojení dat, aby bylo možné vyhodnocovat kvalitu a efektivitu vzdělávání a formulovat doporučení.*
- Již realizované kroky:
 - *Zpracovali jsme analýzu byrokratické zátěže s návrhem opatření k jejímu snížení.*
 - *Při přípravě dokumentu Strategie vzdělávací politiky do roku 2030+ jsme zpracovali a uplatnili připomínky týkající se snížení administrativní zátěže škol.*

Předškolní vzdělávání

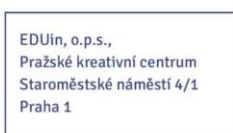
- *Dále by se investovalo i do výstavby mateřských škol a do zkvalitnění stavu školních budov tak, aby odpovídal současným potřebám dětí a jejich výuky.*
- *Již uvedeno výše: Zajistíme dostupnost všech stupňů vzdělávání pro děti ohrožené školním neúspěchem. Počínaje včasnou podporou rodin od předškolní přípravy přes pomůcky a doučování zajištěné školou, obědy a svačiny ve školkách a školách, účast chudých dětí na kroužcích a zájmových aktivitách až po zajištění stipendií po dobu studia středních a vysokých škol.*

Základní vzdělávání

- *Vyčleníme část peněz na zkvalitnění prostorových podmínek, navyšování kapacit či budování nových základních škol tam, kde nabídka není dostatečná.*

Střední vzdělávání, struktura oborů, JPZ, ukončování studia

- *Podpoříme střední školy v postupné odborné profilaci žáků prostřednictvím volitelných předmětů. Výuka všeobecného základu zůstane společná.*
Upřesnění bodu: „Pokud žák střední školy v průběhu svého studia zjistí, že by chtěl studovat jiný obor nebo že je pro něj zvolený obor příliš náročný, často to znamená ukončení studia a zahájení studia jiného oboru zcela od začátku. Proto chceme středním školám vytvořit podmínky pro rozšíření nabídky volitelných předmětů s odborným zaměřením tak, aby se žáci mohli specializovat postupně. Výuka všeobecného základu by zůstala společná. Pro žáky tak bude jednodušší rozhodovat se o svém profesním zaměření. Zároveň chceme podpořit možnost získat profesní, respektive dílčí kvalifikaci již v průběhu studia. Tyto kroky posílí identifikaci žáků se zvoleným oborem i jejich budoucí profesní stabilitu, omezí se tak i riziko předčasných odchodů mladých lidí ze vzdělávání spojené s opakovanou dlouhodobou nezaměstnaností.”

EDUin

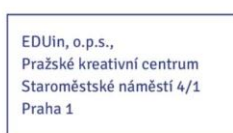
- Při přijímacích i maturitních zkouškách nebude kladen takový důraz na nazpaměť naučené vědomosti, větší důraz bude kladen na schopnost řešit praktické problémy daného oboru s využitím různých zdrojů a nástrojů.
- Připravíme a předložíme k veřejné diskusi návrh na zrušení „státní maturity“ a její nahrazení zkouškou ze zvládnutí středoškolského minima. Tato zkouška by také byla připravována státem. Její složení by bylo podmínkou pro přípuštění ke „školní“ maturitě, ale žáci by ji mohli složit kdykoliv v průběhu středoškolského studia.

Komplexní specifikaci cílů a opatření k JPZ a státní maturitě je možné najít v části programu „Na co se nás často ptáte“: [“https://www.piratiastarostove.cz/program/vyuka-zaky-pripravi-na-zivot-a-bude-je-bavit/”](https://www.piratiastarostove.cz/program/vyuka-zaky-pripravi-na-zivot-a-bude-je-bavit/)

- Již realizované kroky:
 - Připravili jsme projekt reálné střední školy a krajských polytechnik www.moderniskolstvi.cz.
 - Připravili jsme poslancek návrh pro zachování volby mezi cizím jazykem a matematikou ve společné části maturity.
 - Zpracovali jsme návrh modelu maturitní zkoušky, který zohledňuje dlouhodobé výsledky žáků, umožňuje rozvržení dílčích zkoušek v průběhu studia, ověření širší znalostí a dovedností žáků prostřednictvím víceúrovňových testů (včetně požadovaného minima) a klade důraz na aplikaci znalostí.
 - Uspořádali jsme seminář a odborný panel k současnému nastavení maturitní zkoušky a diskusi o tom, jak by mohl model maturitní zkoušky vypadat do budoucna.
 - Zahájili jsme vyjednávání o podobě maturitní zkoušky v Poslanecké sněmovně a Senátu na politické platformě.
- Již zmíněno výše: Razantně posílíme podnikatelské vzdělání pro žáky středních a vysokých škol s akcentem na umění spolupráce, komunikaci, kreativitu a kritické myšlení.

Terciární vzdělávání (mimo vědu a výzkum)

- Podpoříme vznik pružných výukových programů na VŠ zaměřených na přenos nejnovějších technologií do praxe, jako je např. *prg.ai Minor*.
- Vytvoříme referenční provozy po vzoru *TestBedu pro Průmysl 4.0* na ČVUT nebo inovačních laboratoří v Německu.
- Již zmíněno výše: Razantně posílíme podnikatelské vzdělání pro žáky středních a vysokých škol s akcentem na umění spolupráce, komunikaci, kreativitu a kritické myšlení.
- Zřídíme program podpory pro studenty s podnikatelskými záměry napříč vysokými školami a budeme je propojovat s konzultanty, inkubátory a investory a především mezi sebou.

EDUin

Další vzdělávání

- *Zvýšíme šance na pracovní uplatnění absolventů škol posílením možnosti získat dílčí profesní kvalifikaci v průběhu studia.*
- *Podpoříme veřejně dostupné databáze možností celoživotního vzdělávání v oblasti kompetencí pro Průmysl 4.0, které budou definovány ve spolupráci se zaměstnavateli.*
- *Vytvoříme síť kompetenčních center po vzoru Německa a Velké Británie, která pomohou firmám při přechodu k digitalizaci a robotizaci. Taková síť bude mít uplatnění v přenosu znalostí v ekonomice i mimo Průmysl 4.0.*
- *Upravíme současný systém rekvalifikace tak, aby reagoval i na dlouhodobé trendy trhu práce.*
- *Zřídíme programy zásadní rekvalifikace v regionech negativně zasažených technologickými a ekonomickými změnami po vzoru Trade Adjustment Assistance (např. při útlumu těžby uhlí).*

Neformální vzdělávání (mimo sport)

- Oblast v programu spíše absentuje. (Specifické body existují pouze pro zde nepřímou sledovanou oblast sportu: <https://www.piratiastarostove.cz/program/pohyb-a-sport-pro-vsechny/>)

